

Mellanrum #73 Göteborgs Stadsmuseum 2016-03-30

## Live and let live - Ringön!



**Dokumentärfilmaren Kristina Meiton och forskaren Gabriella Olshammar är på plats på kvällens Mellanrum för att visa dialoger med de människor som har sitt vardagsliv på Ringön och lyfter frågor kring hur småskaligheten kan inkluderas i utvecklingen av staden.**

Under våren 2015 tillbringade dokumentärfilmaren Kristina Meiton tre månader på Ringön. Ambitionen var att undersöka människors förhållningssätt till arbete. Det hade blivit tydligt för henne att området är en del av utvecklingsplanerna för Göteborg, och att det redan då fanns en rad olika intressen och fokus på Ringön, utifrån. Hon ville därför försöka fånga det som redan finns, "det andra"- vardagen, arbetsdagen, hur dagarna förflyter i området idag – i film. Arbetet resulterade i tre dokumentärfilmer, där var och ett är ett porträtt av en arbetsplats. En av dem, PLÅT, är filmad på plåtslageriet Lundby Plåt, och visas upp för kvällens seminariebesökare.

- Jag ville försöka lokalisera vad för speciell kultur som växt fram i området, präglad av just Ringön och dess förutsättningar.

Gabriella Olshammar forskar på Institutionen för Kulturvård på Göteborgs Universitet och är idag involverad i ett projekt där hon jobbar med hur vardagslivet respektive stadens visioner är knutna till den industriella älvstranden i Göteborg. Hon berättar om hur hon gillar att jobba med sina egna fördomar för att kunna ställa sig nya frågor som forskare.

- När jag först kom till Ringön blev jag skeptisk, tyckte att det såg roddigt och förfallet ut. Men så fort jag satte mig ner för att prata med en person som var verksam i området ändrades bilden.

Olshammar berättar vidare om områdets historia och hur de olika intressena för dess utveckling ser ut idag.

- Ringön byggdes som en ö i slutet av 1800-talet. Området bestod då av verkstäder och industriell tillverkning längs med älven. Den kanal som då flöt runt Ringön och alltså gjorde den till en ö är idag igenfylld. Faktumet att kanalen länge användes som deponi för allsköns kemikalier- tillsammans med den oklara blandning muddermassor från hamnen och annat som ön byggdes på- gör idag Ringön problematisk att exploatera.

På 70-talet genomlevde Göteborg en stor dipp. Dels på grund av oljekrisen, men också på grund av de stora omvandlingar som skedde inom den industriella sektorn. Man började här försöka omvandla staden, som tidigare bestod till stor del av transportindustri och varv, till en kunskapsindustri istället. Idag är mycket av småindustrin och verksamheterna bevarade. Men det finns även mycket handel på Ringön vid sidan om den småskaliga industritillverkningen – här kan du idag till exempel köpa både bilar, kök och badrum.

Historiskt sett så har vattnet använts som en del i produktionen, berättar Olshammar vidare.

- Idag blir vattnet ofta en outnyttjad yta, något vi bara tittar på. Men på Ringön finns den kopplingen kvar.

I Vision Älvstaden, antagen av kommunfullmäktige 2012, vill man utnyttja de kvalitéer vattnet innebär för Göteborg och knyta ihop staden över älven. Man vill göra staden öppen och tillgänglig för alla. Utvecklingen i Frihamnen är en del i visionsarbetet som redan är i full gång. Även den västra delen av Ringön ingår i planerna då en ny bro kommer att byggas en liten bit öster om där Götaälvbron står idag. Önskan är att kunna bygga en bra blandning av kontor och bostäder här. Men det kommer krävas många avvägningar innan man kan göra det, menar Gabriella Olshammar, till exempel då de verksamheter som finns på platsen idag alstrar mycket buller.

Idag planeras det alltså för fullt för områdets utveckling. Hon berättar vidare om forskaren Sören Oissons rapport om Ringön från 2011, där han undersökte kvalitéerna i området. I rapporten kommer han fram till att det är en unik och speciell plats – där de mest iögonfallande egenskaperna är vattenkontakten, verksamheterna, variationen och småskaligheten - och menar att den bär på kvalitéer värda att bevara. Han tittar på olika scenarier för utvecklingen av Ringön, där det första är att bevara allt precis så som det ser ut idag. I det scenariot ser han att det dels skulle kunna växa fram kreativa små kulturverksamheter och annat i området, men också dels att området skulle riskera att förfalla här och var. En annan strategi är att bygga nytt, med både verksamheter och bostäder. Marken kommer då behöva genomgå en omfattande och dyr sanering. Det i sin tur skulle kunna resultera i att endast de verksamheter och lägenhetssökande med pengar skulle få rum, alltså inte riktigt i linje med visionen om en Älvstad för alla, påpekar Olshammar.

- Området är tämligen unikt på det sättet att två tredjedelar av marken ägs av kommunen, vilket skulle kunna göra att exploateringsstakten och därmed priserna kan hållas nere.

Ända sedan arbetet med Vision Älvstaden initierades år 2009 har olika grupper samlats i workshops för att arbeta med området kring Ringön. Idag har detta arbetet utvecklats till bland annat forumet "Ringön Framtid" där man bland annat startade Ringöns Konsthall Järnhallen våren 2015 tillsammans med konstnären Anna Bergman. Till öppningen bjöds konstnärer in för att medverka i konstfestivalen "Hall of Fame" genom att skapa verk längs med Järnmalmsgatan. Under 2016 kommer man göra om festivalen med nya konstnärer.

När publiken bjuds in för att ställa frågor är funderingarna många. En tanke som lyfts handlar om försök att planera för en viss ruffighet, och ett bevarande av en plats så som den är. Kan man verkligen göra det? Hur ser i så fall en sådan planering ut? Olshammar tror att det skulle innebära att göra enkla regleringar, till exempel att upprätta ett brandskydd så att platsen inte är farlig att vistas på, eller att dra in fungerande el och vatten. En annan röst ur publiken tillägger att det i den här frågan är av stor betydelse varifrån ett sådant initiativ i så fall kommer - resultatet kommer se olika ut om initiativet kommer ifrån de som redan är verksamma i området och känner till platsen eller om det kommer direktivt uppifrån, utifrån.

Kristina Meitons film är ett porträtt av några av de olika sammanhang, sociala och professionella, som redan finns på Ringön.

- När det handlar om arbetsplatser som plåtslageriet så kan man se i filmen och i de intervjuer som genomfördes att många ofta hamnar där utan att reflektera och blir sedan kvar. Arbetet fungerar bra för dem, allt stämmer, och kommer också med åren att spela en väldigt stor roll i deras liv. De har valt yrket för att de vill jobba med händerna. Istället för att stå och arbeta vid ett band jobbar de här och uppskattar småskaligheten, och den ombytlighet det innebär.

En sista röst ur publiken påpekar att Ringön är en intressant plats för att utveckla nya subkulturer, speciellt idag när vi behöver gå från en linjär till en cirkulär ekonomi. Gabriella Olshammar tror att det kan uppstå en härlig mix så länge den verksamma industrin finns kvar.

- I bevarandeprogrammet för området är bara hamnbassängerna och småskaligheten i sig omnämnd. Men även produktionens koppling till vattnet borde vara värdefull som berättelse! Också apropå nya idéer inom fältet hållbar utveckling, där man vill ta hem produktionen, skala ner den. Det skulle ge folk arbete, och det är också pedagogiskt för oss invånare att se på nära håll hur saker blir till. På ett sätt kan man se det som att den småskaliga industrin ute på Ringön, det ständiga underhållet av staden, utgör kittet i samhället. Även om det inte ser så ut så, så är det ett fantastiskt inslag i stadens hållbara utveckling!